

TRETJI KOLOKVIJ

VPISNA ŠTEVILKA: _____

IME IN PRIIMEK: _____

SKUPINA: _____

REDNI-PONAVLJALEC-IZREDNI (obkrožite)

Prvi dve nalogi sta vredni 3 točke, tretja in četrta naloga eno točko, zadnja pa dve točki. Upoštevali se bodo le odgovori, podani v pravokotnikih.

1. Monopolist, ki maksimira dobiček, ima konstantne povprečne stroške v višini 6 tolarjev. Krivulja povpraševanja po njegovih proizvodih je podana v tabeli:

Q	P	TR	MR
1	16	16	-
2	12	24	8
3	10	30	6
4	8	32	2
5	6	30	-2
6	4	24	-6

- a) Izračunajte celotni in mejni prihodek monopolista.

OPOMBA: Dopolnite zgornjo tabelo.

- b) Izračunajte optimalni obseg proizvodnje monopolista, ceno in njegov dobiček.

$$\begin{aligned} MR &= MC \\ Q &= 3; P = 10 \\ \text{Dobiček}^* &= 10 \cdot 3 - 6 \cdot 3 = 12 \end{aligned}$$

- c) Kolikšna bo cena, proizvedena količina in dobiček podjetja, če se monopolist obnaša kot popolni konkurent?

$$\begin{aligned} P &= MC \\ Q &= 5; P = 6 \\ \text{Dobiček}^* &= 5 \cdot 6 - 6 \cdot 5 = 0 \end{aligned}$$

- c) Kolikšno ceno bo monopolist določil in koliko bo proizvajal, če lahko popolno cenovno diskriminira? Kolikšna bo mrtva izguba?

Če lahko monopolist popolno cenovno diskriminira, bo izbral obseg proizvodnje, ki bi ga proizvajal popolni konkurent. Zadnja cena, po kateri bo prodajal, je enaka 6.
 $Q = 5, DWL = 0$

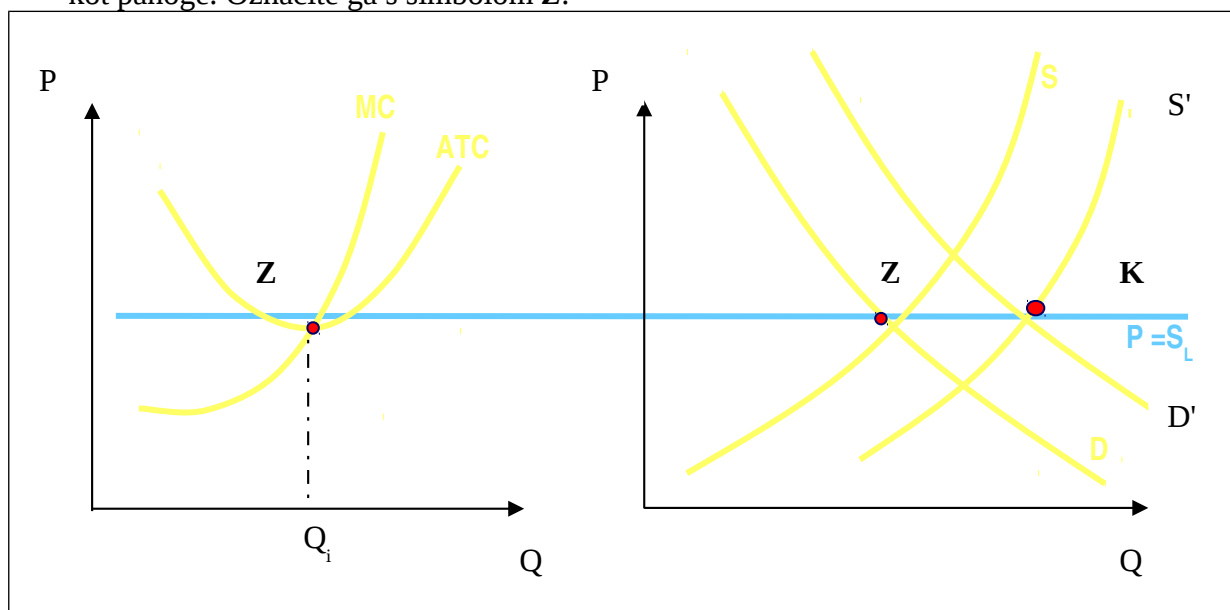
2. Večje število identičnih podjetij, ki delujejo v popolno-konkurenčnih razmerah proizvaja svinčnike. Dolgoročna krivulja tipičnega podjetja ima obliko $LTC = 4Q_i^3 - 64Q_i^2 + 356Q_i$, kjer je Q_i količina proizvodnje tipičnega podjetja. Tržna krivulja povpraševanja po kemičnih svinčnikih je podana z enačbo $Q_d = 5000 - 18P$, kjer je Q_d tržni obseg povpraševanja.

a) Določite dolgoročno ravnotežje.

OPOMBA: Vsako dolgoročno ravnotežje je določeno s ceno (P), količino, ki jo proizvaja vsako podjetje (Q_i), količino, ki jo proizvaja panoga (Q) in številom podjetij v panogi (n).

Dolgoročno ravnotežje: $P = AC_{min}$
 $AC = LTC/Q = 4Q_i^2 - 64Q_i + 356$;
 $AC' = 8Q_i - 64 = 0$
 $Q_i = 8$; $P = AC = 100$;
 $Q_d = 5000 - 18 \cdot 100 = 3200$
 $n = 3200/8 = 400$

b) V ustrezni sliki prikažite začetno dolgoročno ravnotežje, tako z vidika tipičnega podjetja kot panoge. Označite ga s simbolom Z .

c) V naslednjem obdobju pride do povečanja povpraševanja. V zgornjem grafu skicirajte nastale razmere. Novo dolgoročno ravnotežje označite s točko K .

d) V graf pod točko b) vrišite tudi dolgoročno krivuljo ponudbe panoge. Je ta krivulja vodoravna, naraščajoča ali padajoča? So v panogi prisotne eksterne ekonomije, eksterne diseconomije ali nič od tega (constant cost industry)?

Nič od tega.

3. Obkrožite pravilni trditvi.

- a) Model participativnega podjetja upošteva tri skupine kooperativnih odločevalcev: lastnike kapitala, managerje in zaposlene.
- b) S participativnim podjetjem razumemo podjetje, ki uveljavlja participacijo lastnikov kapitala pri odločanju.
- c) Japonsko podjetje lahko opišemo kot model participativnega podjetja, kjer imajo zaposleni večjo vlogo pri sprejemanju odločitev kot ostali odločevalci.
- d) Empirične raziskave kažejo, da so participativna podjetja, ki delujejo po načelu soodločanja, manj učinkovita kot podjetja, ki delujejo po načelu največjega dobička.
- e) Če lastniki kapitala in managerji v modelu participativnega podjetja nimajo pogajalske moči, se odločitve sprejemajo po načelu en človek: en glas.

PRAVILNI TRDITVI: A in E.

4. Obkrožite pravilne trditve.

Monopol je z vidika družbene blaginje neučinkovita tržna struktura, ker:

- a) Svoje proizvode prodaja po cenah, ki so višje od mejnih stroškov;
- b) Povzroča alokacijsko neučinkovitost;
- c) Del potrošnikovega presežka zaradi manjše proizvodnje in višje cene izgine;
- d) Potrošnikom ne dovoli izbire med različnimi ponudniki;
- e) Skuša s cenovno diskriminacijo odvzeti čim večji del potrošnikovega presežka.

PRAVILNE TRDITVE: A, B in C.

5. Predstavite problem principala in agenta. Ali v tem primeru še lahko trdimo, da velja predpostavka o največjem dobičku kot funkciji cilja podjetij v razvitem tržnem gospodarstvu?

Problem principala in agenta se kaže v tem, da so v sodobnih korporacijah pomembne razlike med primarnimi interesi lastnikov kapitala (principalov), ki težijo k čim večjemu dobičku, in managerji (agenti), ki naj bi usmerjali podjetja k drugim ciljem. Zaradi prevelike disperzije lastništva lastniki kapitala domnevno ne morejo nadzirati delovanja managerjev. Zato obstaja vrsta načinov, s katerimi lastniki podjetja »disciplinirajo« managerje.

Prav nič ni treba dvomiti o tem, da managerji sledijo svojim lastnim ciljem. Toda ali je ta problem res tako velik, da ogroža veljavnost predpostavke o največjem dobičku kot funkciji cilja podjetij v razvitem tržnem gospodarstvu? Managerji v stabilnih podjetjih namreč niso obremenjeni z grožnjo, da jih bodo nadomestili novi oziroma da jih bodo lastniki podjetij tožili zaradi slabega ravnanja s premoženjem podjetij. V konkurenčnih razmerah, meni Nobelov nagrajenec R. Solow, tudi težnja po dolgoročni stabilni rasti ne pomeni nič drugega kot težnja po doseganju največjega dobička. Zato menimo, da predpostavka o največjem dobičku kot funkciji cilja podjetja ni v nasprotju s stvarnim obnašanjem podjetij v razvitem tržnem gospodarstvu.